

КОНСТИТУЦІЙНЕ ТА МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО

УДК 342.5

Г. Ю. Зубко
кандидат юридичних наук

РОЗВИТОК ІНСТИТУЦІЙНОЇ СПРОМОЖНОСТІ ДЕРЖАВИ У СФЕРІ БЕЗПЕКИ
ТА СТІЙКОСТІ ЖИТТЄВО ВАЖЛИВОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

Актуальність теми. Якісно новий рівень управління забезпеченням безпеки критичної інфраструктури держави вимагає належного рівня інституційної спроможності публічних інституцій до такого виду діяльності, що полягає в ефективному виконанні покладених на такі інституції функцій та здійснення їх на усіх державно-управлінських рівнях. Відповідно, розвиток інституційної спроможності у сфері безпеки критичної інфраструктури, в тому числі забезпечення її стійкості полягає у вдосконаленні компетентностей працівників державних органів і установ та працівників інших організацій, що наділені відповідними повноваженнями і функціями, тобто підвищення рівня компетентності публічної інституції.

Отже, підготовка управлінців нового типу, здатних забезпечувати якісно новий рівень управління безпекою критичної інфраструктури, як і залучення численних акторів, ефективна діяльність яких неможлива без належного рівня координації дій, взаємодії та обміну інформацією, розподіл функцій, повноважень та сфер відповідальності між суб'єктами діяльності для забезпечення координації дій та розвиток партнерських відносин, у тому числі і з приватним сектором, та планування взаємодії з ними, є важливою передумовою побудови та функціонування системи безпеки критичної інфраструктури, забезпечення її стійкості [1, с. 8-9]. Інституційна спроможність також забезпечується функціонуванням та державною підтримкою інформаційно-аналітичних та ситуаційно-кризових центрів, системою та методологією прийняття та підтримки політичних та управлінських рішень із питань безпеки критичної інфраструктури держави.

Мета статті. Саме ці питання є метою наукової статті, а також обґрунтування способів підвищення інституційної спроможності у сфері управління безпекою критичної інфраструктури.

Вклад основного матеріалу. Обов'язковою умовою розвитку спроможностей органів публічної влади у сфері управління безпекою критичної інфраструктури є наявність необхідних ресурсів

(матеріальних і нематеріальних активів, людських здібностей, злагоджених організаційних процесів, інформації, знань тощо), що контролюються інституцією і дозволяють їй впроваджувати спрямовані на підвищення раціональності й ефективності їх діяльності.

Інституційна спроможність також забезпечується колективною здатністю організації виконувати специфічні види активності та властивістю організації ефективно використовувати власні ресурси [2, с. 363]. М. Золо та С. Вінтер визначають здатність як результат організаційного навчання і стабільний спосіб колективної діяльності, через який організація систематично генерує і модифікує операційні рутини у напрямку підвищення управлінської ефективності [3, с. 340]. Відповідно *інституційну здатність* можемо визначити як внутрішню властивість системи безпеки критичної інфраструктури (інституції чи сукупності профільних інституцій), що визначається результатами її діяльності, які залежать від компетентності (знань, умінь і навичок) її працівників.

Варто зазначити, що потреба розвитку / побудови інституційної спроможності виникає тоді, коли традиційні методи управління не дозволяють суб'єкту публічного управління за рахунок наявних ресурсів ефективно здійснювати свої функції, досягати цілей та визначати стратегічні пріоритети у відповідній галузі. Як стверджує Дж. Бат, поштовхом для розвитку (практичного вдосконалення) такої здатності є / можуть бути: перегляд та врахування нових соціально-економічних реалій; необхідність використання сучасних форм і методів суб'єкт-суб'єктної взаємодії; наявність вдосконалених процесів збору, оперативної обробки й обміну інформацією; відкриття нових каналів інформації [4, с. 122] тощо.

Важливою складовою інституційної спроможності є *компетентність*, забезпечення розвитку якої може бути досягнуто трьома способами:

- через наукові дослідження;
- через набуття відповідних знань, навичок, досвіду у працівників інституцій;
- через просвітницьку діяльність.

Одразу варто зазначити, що суб'єкти безпеки критичної інфраструктури – органи публічної влади, не займаються власними науковими дослідженнями, а лише отримують спеціалізовані знання в установах та закладах вищої освіти та наукових установах, на основі чого формується рівень компетентності їх працівників. Тому питання підвищення рівня компетентності публічних службовців із питань безпеки критичної інфраструктури залежить від наявності відповідних освітньо-професійних та освітньо-наукових програм у закладах вищої освіти держави, а також від наявності та ефективності відповідних аналітичних центрів, що здійснюють наукові дослідження у цій сфері. Відповідно має бути забезпечено взаємодію та співпрацю з науковими та навчальними установами у напрямі підвищення компетентності працівників органів публічного управління, тобто сформовано систему підготовки кадрів щодо БКІ.

Ми виділили *просвітницьку діяльність* як одну із складових інституційної спроможності, що має на меті забезпечення підготовки та підвищення поінформованості населення (громадськості) з питань безпеки критичної інфраструктури, поведінки в кризових ситуаціях, пов'язаних з ураженням окремих об'єктів життєво важливої інфраструктури.

Інституційна стратегічна спроможність ґрунтується на комплексі принципів, зокрема: здібності, навички, розуміння, ставлення, цінності, відносини, поведінку, мотивацію, ресурси та умови, що мають реалізовуватись суб'єктами державної системи безпеки критичної інфраструктури на усіх управлінських рівнях.

Саме на цьому виді інституційної спроможності суб'єктів державної системи БКІ варто зупинитись детально і обґрунтувати напрями і способи її підвищення, удосконалення та розвитку.

У Концепції створення державної системи захисту критичної інфраструктури, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 06.12.2017 р. № 1009-р [5], одним із шляхів розв'язання проблеми забезпечення захисту критичної інфраструктури визначено створення системи підготовки та перепідготовки кадрів у сфері захисту критичної інфраструктури та встановлення вимог до планування проведення навчань (тренувань) та заходів щодо захисту критичної інфраструктури. На цьому також наголошено у проекті Закону України „Про критичну інфраструктуру та її захист” [6], а також п. 5 і 6 ст. 36 визначено необхідність: підвищення комплексних знань, навичок і умінь персоналу та керівного складу операторів критичної інфраструктури, персоналу суб'єктів господарювання, які провадять діяльність, пов'язану із забезпеченням безпеки об'єктів критичної інфраструктури, з питань реагування на кризові ситуації на таких об'єктах (п. 5); залучення експертного потен-

ціалу, наукових установ, професійних об'єднань та громадських організацій до підготовки галузевих проектів та нормативних документів у сфері захисту критичної інфраструктури (п. 6).

Отже, **найважливішим завданням визначено створення системи підготовки та перепідготовки кадрів у сфері захисту критичної інфраструктури**, що потребує детального аналізу з огляду на зарубіжний досвід і вітчизняні традиції.

Аналізуючи зарубіжний досвід, одразу варто зазначити, що кожна країна, яка запроваджує концепцію безпеки критичної інфраструктури, визначає сектори, що включають відповідні об'єкти, системи та ресурси, кількість таких секторів відрізняється в кожній країні, залежно від можливостей (ресурсів), інших акторів (зокрема приватних компаній), що можуть бути залучені до безпеки критичної інфраструктури. Кожен сектор критичної інфраструктури може бути закріплений за одним (іноді кількома) державними органами та установами (агентствами), на які покладено завдання в тому числі щодо підготовки кадрів і населення до захисту від специфічних для цього сектору загроз і ризиків, відповідно до їх профільності [1, с. 79].

Чітко структурована система підготовки кадрів та населення щодо захисту об'єктів та систем критичної інфраструктури, що віднесені до відповідного сектору, наразі існує тільки у США. Одразу уточнимо, що у США на національному рівні ключову роль щодо безпеки критичної інфраструктури, координації діяльності усіх суб'єктів та підготовка кадрів та населення покладено на *Офіс захисту інфраструктури* (Office of Infrastructure Protection). Таку інституцію було утворено задля забезпечення загального керівництва і координації національними зусиллями з метою захисту КІ від усіх видів загроз шляхом управління ризиками та забезпечення стійкості КІ, співпрацюючи з усіма заінтересованими сторонами процесу.

Діяльність Офісу захисту інфраструктури у сфері підготовки персоналу та навчання з питань захисту критичної інфраструктури здійснюється за такими напрямками:

- навчання щодо хімічного сектору;
- навчання щодо комерційного сектору;
- навчання щодо сектору гідротехнічних споруд;
- навчання щодо служб надання екстреної допомоги.

Серія з отримання знань про критичну інфраструктуру, що організовуються Офісом передбачають навчальні одноденні веб-семінари щодо захисту критичної інфраструктури, які проводяться відповідними експертами з метою ознайомлення із тенденціями, проблемами, засобами та передовим досвідом убезпечення та стійкості КІ, які проводяться для партнерів із уряду і приватного

сектору, що несуть відповідальність за управління ризиками, безпекою та кризовими ситуаціями. Окремо варто наголосити, що сектори зв'язку, інформаційних технологій та сектори, за які офіс несе спільну відповідальність (урядові об'єкти та транспортна система) не входять у загальну систему навчання персоналу Офісу, що дає змогу стверджувати, що в США лише відбувається становлення секторальних систем підготовки персоналу на населення до ЗКІ.

Також досвід США щодо системи підготовки персоналу, зокрема діяльність Офісу захисту інфраструктури з цих питань свідчить про наявність широкого спектру навчальних програм для урядовців і представників приватного сектору, включаючи курси незалежного вивчення та використання сучасних веб-технологій та формування бібліотек з навчальними матеріалами призначених для державних службовців, власників та операторів об'єктів і систем критичної інфраструктури [1, с. 80-81]. Зокрема, Офіс пропонує наступні навчальні курси:

- *загальні курси для секторів критичної інфраструктури* – для усіх секторів КІ з питань нормативно-правової бази ЗКІ, засади партнерства та співпраці у цій галузі, а також із загальної інформованості з питань фізичної безпеки;

- *курси для конкретних секторів критичної інфраструктури* – для усіх окремих секторів КІ з посиленням на спеціальний освітній портал щодо всіх можливостей для навчання з цієї проблематики;

- *навчання для уповноважених користувачів* – для користувачів, які мають доступ до інформації з обмеженим доступом, відповідно до службових обов'язків (хімічного-, кібертероризму тощо);

- *інші навчальні ресурси* – для підготовки кадрів та населення до захисту та забезпечення безпеки та стійкості КІ, зокрема для представників місцевих громад, бізнес-структур та громадських організацій [7].

Основними *формами* та інструментами підготовки кадрів і населення у рамках сектору критичної інфраструктури, відповідно до досвіду США, виступають:

- навчання з підвищення поінформованості з питань безпеки з використання мережі інтернет;

- навчання та підвищення інформованості щодо протидії потенційним загрозам;

- серія заходів із вивчення проблематики критичної інфраструктури;

- семінари й тренування для представників профільних підприємств відповідно до сектору та інших заінтересованих сторін, зокрема галузевих рад та асоціацій.

Підсумовуючи короткий огляд основних напрямів розвитку системи підготовки кадрів і населення у США, можемо узагальнити кращі практики, доцільні для запровадження в Україні, зокрема:

- поділ усіх навчальних курсів, семінарів та інших навчальних інструментів і відповідної інформації на три основні блоки – загальний (для усіх секторів життєво важливої інфраструктури), спеціальний (окремо для кожного сектору) і особливий (вплив кібертехнологій на розвиток усіх секторів життєво важливої інфраструктури);

- *загальний блок* містить переважно навчальні курси й інформацію з актуальних питань для громадськості, суспільства в цілому та полягає у підвищенні рівня їх поінформованості з питань безпеки критичної інфраструктури;

- *специфічний блок* для кожного сектору КІ передбачає розробку навчальних заходів для підвищення кваліфікації ключових суб'єктів цього процесу, представників керівної ланки компетентних державних органів та установ (органів управління, правоохоронних органів, служб екстреної допомоги; власників та операторів КІ тощо);

- *необхідність виділення особливого блоку* зумовлена стрімким зростанням ролі ІТ-технологій у житті окремої людини, суспільства та держави, зокрема актуалізуються питання забезпечення кібербезпеки об'єктів життєво важливої інфраструктури, а також взагалі національної системи стійкості.

Отже, забезпечення безпеки та стійкості життєво важливої (стратегічної) інфраструктури для кожної держави є комплексним завданням, до виконання якого має бути залучено широке коло осіб, починаючи від керівників органів державного управління на національному рівні, великих корпорацій, представників місцевого самоврядування і закінчуючи населенням. І відповідно ці цільові аудиторії у процесі підготовки кадрів і населення щодо безпеки критичної інфраструктури варто визначати відповідності до обов'язків та ролі певної категорії осіб у процесі забезпечення безпеки та стійкості КІ.

Просвітницька діяльність полягає у підвищенні рівня поінформованості щодо основ безпеки та забезпечення стійкості КІ, тобто надання базових знань та основ щодо КІ якомога більшої кількості представників населення, працівників підприємств і компаній, керівників і управлінців різного рівня та різними функціональними обов'язками, що потребує адресності навчальних матеріалів для конкретної аудиторії.

Перекладаючи досвід США з питань формування та розвитку системи підготовки персоналу з питань забезпечення безпеки та стійкості критичної інфраструктури на українські реалії, варто зосередити увагу на таких аспектах, як нормативно-правове та організаційне забезпечення такої системи особливо в умовах здійснення реформи державного управління, ініційованої Стратегією реформування державного управління України на період до 2021 року [8].

Стратегією в питанні державної служби та управління людськими ресурсами передбачено

необхідність впровадження сучасної цілісної, мобільної та гнучкої системи професійного навчання державних службовців з розвинутою інфраструктурою та належним ресурсним забезпеченням, що орієнтована на розвиток компетентностей і потреби в професійному розвитку державних службовців. Ключові результати реформи державного управління полягають, в першу чергу, у тому, що фокусування центральних органів виконавчої влади (міністерств) фокусуватимуться на формуванні відповідної політики та стратегічному плануванні і передача функцій з її реалізації до державних агентств і служб. Відповідно питання з формування і реалізації державної політики у сфері безпеки критичної інфраструктури має бути розподілено між відповідним міністерством та окремим агентством чи службою, до компетенцій яких має бути віднесено і питання планування кадрового забезпечення системи захисту критичної інфраструктури в Україні. Такий підхід вимагатиме відповідної кваліфікації у працівників як міністерств, так відповідних агентств, служб чи офісів, а також інших суб'єктів системи безпеки критичної інфраструктури. Адже кваліфікація – це здатність виконувати завдання та обов'язки відповідної роботи.

Отже, з метою забезпечення функціонування цілісної системи підготовки працівників сфери БКІ, має бути розроблено відповідні освітньо-наукові, освітньо-професійні та інші програми навчання підвищення кваліфікації. Такі програми мають бути чітко зорієнтовані та відповідні компетентності, якими мають володіти особи відповідно до посад.

У Національному класифікаторі професій України [9] не передбачено відповідну професію з питань безпеки критичної інфраструктури в цілому, а є лише відзначення на професії відповідно до окремих секторів КІ.

Варто зазначити, що розділ 4.1 Класифікатора (законодавці, вищі державні службовці, менеджери (управителі) взагалі не представлені відповідним професіями з питань захисту критичної інфраструктури, що потребує відповідного внесення змін.

Також розділ 4.2 (Професіонали) містить професії, пов'язані тільки з соціальним та цивільним захистом населення та захистом інформації, відповідно інші сектори КІ відсутні, що також потребує відповідного унормування. Отже, внесення змін до чинного Класифікатора є першим кроком до розбудови як самої державної системи захисту критичної інфраструктури, так і інституційної спроможності у цій сфері і формування ефективної системи підготовки публічних службовців і працівників державних установ, підприємств і відомств та приватного сектору.

На підставі внесених змін мають бути сформовані освітні програми, чітко спрямовані на результати навчання. Адже *освітня* (освітньо-професійна,

освітньо наукова) *програма* – це, відповідно до Закону України «Про вищу освіту», єдиний комплекс освітніх компонентів (навчальних дисциплін, індивідуальних завдань, практик, контрольних заходів тощо), спрямованих на досягнення передбачених такою програмою результатів навчання, що дає право на отримання визначеної освітньої або освітньої та професійної (професійних) кваліфікації (кваліфікацій) [10]. Отже, у сфері підготовки та перепідготовки публічних службовців з питань ЗКІ можуть існувати як окремі освітньо-професійні та освітньо-наукові програми, так і окремі спеціалізації в рамках однієї програми.

Створення окремих спеціалізацій в рамках однієї освітньо-професійної програми може бути у закладах вищої освіти, що здійснюють профільну підготовку публічних службовців. Освітньо-професійні програми, які в цілому направлені на формування відповідних компетентностей – у профільних ЗВО, відповідно до секторів КІ.

Також варто відзначити, що, відповідно до Закону України «Про Державну службу» (ст. 49), передбачено наявність індивідуальних програм підвищення рівня професійної компетентності державного службовця [11], яка розробляється відомчою службою управління персоналом. Центральним органом виконавчої влади, що з формування та реалізує державну політику у сфері державної служби, є Національне агентство України з питань державної служби [12], яке, відповідно до покладених на нього завдань, сприяє розвитку системи закладів освіти, надають освітні послуги з підготовки, спеціалізації та підвищення кваліфікації державних службовців, а також організовує та координує підготовку здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем магістра за спеціальністю “Публічне управління та адміністрування” галузі знань “Публічне управління та адміністрування” та підвищення кваліфікації державних службовців тощо.

В Україні існує низка установ і організацій системи загальної освіти, а також спеціалізованої (професійної) підготовки кадрів з питань, які у розвинених країнах безпосередньо пов'язують із захистом та забезпеченням стійкості критичної інфраструктури. А також існує низка наукових та науково-дослідних організацій, що потенційно спроможні зробити належний внесок у створення та функціонування відповідної системи. Зокрема можемо виокремити такі:

1. Провідні класичні університети – Київський національний університет імені Т.Г. Шевченка та Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут» ім. Ігоря Сікорського»;

2. Заклади освіти системи правоохоронних і силових структур – Національна академія Служби безпеки України, Національна академія внутрішніх справ України, Інститут спецзв'язку Держ-

спецзв'язку України, Національний університет оборони України імені Івана Черняховського;

3. Навчальні заклади та науково-дослідні установи – Національна академія наук України, Національна академія державного управління при Президенті України, Національний інститут стратегічних досліджень.

Однак це не повний перелік закладів освіти і науково-дослідних установ, які можуть бути залучені до надання освітніх послуг у сфері безпеки критичної інфраструктури особливо з огляду на відсутність / не сформованість національної системи безпеки критичної інфраструктури та національної системи стійкості та досить широкий спектр питань. Адже це варто вирішувати задля забезпечення безпеки та стійкості усіх секторів КІ стосовно усіх видів загроз. До системи підготовки кадрів та населення окрім перелічених необхідно буде залучити інші галузеві установи, що мають профільну компетенцію у відповідному секторі КІ, а також залучити відповідні експертні спільноти, чому мають передувати створені відповідні бази даних.

Це питання, які, в першу чергу, стосуються освітніх програм та профільної підготовки публічних службовців та працівників відповідних галузей та секторів КІ, що становить певний потенціал з питань підготовки і перепідготовки професійних кадрів для системи БКІ. Однак, в Україні наразі повністю відсутня практика системної та систематичної роботи з населенням з безпекової проблематики, протидії та попередженням потенційним загрозам. Ця складова загальнонаціональної системи підготовки кадрів та населення має бути створена майже з нуля, беручи до уваги досвід провідних країн, де такі послуги населенню надаються на безоплатній основі.

Досягнення суттєвого прогресу у безпековому напрямі загалом і у підготовці кадрів і населення для БКІ, зокрема, можливе лише шляхом паралельної та спільної діяльності у цілому напрямі і розробці та ухваленню відповідних нормативно-правових актів. Наразі в Україні лише на законодавчо-концептуальному рівні закріплено окремі положення щодо захисту критичної інфраструктури: ухвалено Концепцію створення державної системи захисту критичної інфраструктури [13] та ініційований КМУ проєкт Закону «Про критичну інфраструктуру та її захист» [6], якими визначаються передумови формування та розбудови державної системи захисту критичної інфраструктури, а не окремих її секторів.

Однак, на наш погляд, та відповідно до проведеного вище аналізу інформації з питань створення системи підготовки кадрів та населення у сфері захисту критичної інфраструктури, потребує уточнення ст. 36 зазначеного законопроєкту, яка унормовує державно-приватну взаємодію у сфері ЗКІ, а текст статті містить пункти 4, 5, 6, що сто-

суються питань підготовки кадрів, підвищення компетентностей та залучення експертного потенціалу з питань ЗКІ.

На наш погляд, має бути виокремлено та чітко регламентовано питання підготовки кадрів та населення в сфері безпеки критичної інфраструктури, адже така підготовка має здійснюватися на системній та систематичній основі відповідно до освітніх потреб цільових аудиторій різними закладами освіти та науково-дослідними й експертними установами.

В Україні є й позитивний досвід розвитку системи підготовки і перепідготовки кадрів у сфері захисту критичної інфраструктури, у тому числі врегулювання цього питання на законодавчому рівні. Йдеться про окремий сектор КІ – фізичний захист ядерних матеріалів та ядерних установок. В Інституті ядерних досліджень НАН України у 1998 році було утворено Навчальний центр з фізичного захисту, обліку та контролю ядерного матеріалу ім. Дж. Кузмича, а у 2000 р. було прийнято профільний Закон України «Про фізичний захист ядерних матеріалів та ядерних установок» [14]. Саме цей вітчизняний досвід можна взяти за основу під час розбудови системи підготовки кадрів та населення з питань захисту критичної інфраструктури в Україні.

Таким чином, нами було досліджено основні вектори розвитку інституційної спроможності держави у сфері забезпечення безпеки критичної інфраструктури. Зокрема, обґрунтовано основні складові інституційної спроможності у сфері безпеки критичної інфраструктури. На підставі узагальнення зарубіжного досвіду та кращих вітчизняних практик у напрямі створення системи підготовки кадрів та населення з питань безпеки критичної інфраструктури розроблені пропозиції і рекомендації органам державної влади. Зокрема, наголошується на необхідності: створення профільних підрозділів з питань БКІ та підготовки кадрів у профільних міністерств; внесення змін до класифікатора професій з визначенням професій відповідно до визначених секторів критичної інфраструктури на усіх управлінських рівнях; розробки освітніх програм з відповідними програмними результатами навчання та компетентностями і навчальних програм для підвищення кваліфікації державних службовців і рівня поінформованості населення з питань БКІ тощо.

Література

1. Організаційні та правові аспекти забезпечення безпеки і стійкості критичної інфраструктури України: аналіт. доп. / Бобро Д. Г., Іванюта С. П., Кондратов С. І., Суходоля О. М. / за заг. ред. О. М. Суходолі. Київ : НІСД, 2019. 224 с.
2. Безверхнюк Т. М. Система ресурсного забезпечення регіонального управління: концептуальні засади розбудови і механізми функціонування : дис. ... д-ра держ. упр. : 25.00.02 / ОРІДУ НАДУ. Одеса, 2009. 441 с.

3. Zollo M., Winter S. Deliberate learning and the evolution of dynamic capabilities. *Organization science*. 2002. Vol.13. № 3. P. 339–351.

4. Bhatt G. D. A resource-based perspective of developing organizational capabilities for business transformation. *Knowledge and process management*. 2000. Vol. 7. № 2. P. 119–129.

5. Про схвалення Концепції створення державної системи захисту критичної інфраструктури : розпорядження КМУ від 6 груд. 2017 р. № 1009-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1009-2017-%D1%80#Text>

6. Про критичну інфраструктуру та її захист : проект Закону України від 27.05.2019 р. № 10328 URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=65996

7. Проблеми розбудови системи підготовки кадрів і населення для забезпечення стійкості критичної інфраструктури в Україні. URL: <http://old2.niss.gov.ua/content/articles/files/kadry-d370c.pdf>

8. Стратегія реформування державного управління України на період до 2021 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 груд. 2018 р. № 1102-р. URL: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/reform%20office/01_strategy_ukr.pdf

9. Національний класифікатор професій України ДК 003:2010 : наказ Держспоживстандарту України від 28 лип. 2010 р. № 327. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va327609-10#Text>

10. Про вищу освіту : Закон України від 1 лип. 2014 р. № 1556-VII ; зі змінами від 03.07.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

11. Про Державну службу : Закон України від 10 груд. 2015 р. № 889-VIII ; зі змінами від 16.07.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>

12. Про затвердження Положення про Національне агентство України з питань державної служби : постановою КМУ від 1 жов. 2014 р. № 500 ; зі змінами від 13.05.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/500-2014-%D0%BF#Text>

13. Концепція створення державної системи захисту критичної інфраструктури : розпорядження КМУ від 6 груд. 2017 р. № 1009-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1009-2017-%D1%80#Text>

14. Про фізичний захист ядерних матеріалів та ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання : Закон України від 19 жовт. 2000 р. № 2064-III; зі змінами від 23.12.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2064-14#Text>

Анотація

Зубко Г. Ю. Розвиток інституційної спроможності держави у сфері безпеки та стійкості життєво важливої інфраструктури. – Стаття.

У статті досліджено основні напрями розвитку інституційної спроможності держави у сфері забезпечення безпеки життєво важливої (в чинному законодавстві усталеною, але не точною, є назва „критичної”) інфраструктури. Обґрунтовано основні складові інституційної спроможності у сфері безпеки критичної інфраструктури, що забезпечують підвищення компетентностей через наукові дослідження, набуття відповідних знань, навичок і досвіду у працівників відповідних інституцій та через просвітницьку діяльність. Розвиток інституційної спроможності у сфері безпеки критичної інфраструктури, в тому числі забезпечення її стійкості полягає у вдосконаленні компетентностей працівників державних органів і

установ та працівників інших організацій, що наділені відповідними повноваженнями і функціями, тобто підвищення рівня компетентності публічної інституції. На підставі узагальнення зарубіжного досвіду та кращих вітчизняних практик у напрямі створення системи підготовки кадрів та населення з питань безпеки життєво важливої інфраструктури розроблено низку пропозицій і рекомендацій органам державної влади. Зокрема, наголошується на необхідності: створення профільних підрозділів з питань БКІ та підготовки кадрів у профільних міністерств; внесення змін до класифікатора професій з визначенням професій відповідно до визначених секторів життєво важливої інфраструктури на усіх управлінських рівнях; розробки освітніх програм з відповідними програмними результатами навчання та компетентностями і навчальних програм для підвищення кваліфікації державних службовців і рівня поінформованості населення з питань БКІ тощо.

Ключові слова: інституційна спроможність, критична інфраструктура, безпека інфраструктури, система підготовки кадрів та населення з питань безпеки критичної інфраструктури, освітні програми у сфері захисту критичної інфраструктури.

Summary

Zubko H. Yu. Development of the institutional capacity of the state in security and stability of the critical infrastructure. – Article.

The article studies the principal development areas of the institutional capacity of the state in security of vital (the name “critical” is established in the current legislation, but is not specific) infrastructure. The author substantiates the fundamental components of the institutional capacity in critical infrastructure security keeping advanced competencies through research, acquisition of relevant knowledge, skills and experience from employees of particular institutions and t educational activities. The development of institutional capacity in critical infrastructure security, including support of its sustainability, is to improve the competencies of employees of government agencies and institutions and employees of other organizations endowed with specific powers and functions, i. e. upgrade of competence of public institutions. Based on the generalization of foreign experience and best domestic practices in the creation of a training system for personnel and population related to the critical infrastructure security, many proposals and recommendations to public authorities have been developed. In particular, it is essential: to establish CIS operating units and to train personnel in the relevant ministries; to amend the occupational classification with the definition of occupations in accordance with the identified sectors of vital infrastructure at all management levels; to develop educational programs with relevant program learning outcomes and competencies and advanced training programs for civil servants and improvement of public awareness on CIS, etc.

Key words: institutional capacity, critical infrastructure, infrastructure security, training system for personnel and public on critical infrastructure security, education programs on critical infrastructure protection.